

सम्पूर्ण - संक्षिप्त - समर्थ

CURRENT AFFAIRS गुरु

UPSC/MPSC मराठी माध्यमात तयारी करणारे विद्यार्थी यांच्या साठी

19TH AUGUST 2022

FOR DAILY FREE CURRENT AFFAIRS
Follow Our Youtube Channel

 Guru Deekshaa Marathi

INDEX

DAILY CURRENT AFFAIRS NOTES

19th August 2022

1. - क्वाड ग्रुपिंग बढलः	3
(i) बढलः	3
(ii) चीन आणि चार क्वाड नेशन्सः	3
(iii) आव्हानेः	4
(iv) पुढे कसेः	4
2. - ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा तपशीलः	5
(i) ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचे खालील फायदेः	5
(ii) ब्लॉकचेन तंत्रज्ञान यासाठी वापरले जाऊ शकतेः	5
3. - भारतीय ऑलिम्पिक संघटनेबद्दलः	7
(i) बढलः	7
(ii) कार्येः	7
(iii) पायाः	7
(iv) रचनाः	7
(v) शासनः	7
4. - बेल्ट अँड रोड इनिशिएटिव्हचे तपशीलः	8
(i) बढलः	8
(ii) यात क्रियाकलापांच्या पाच भिन्न श्रेणींना संबोधित केलेः	8
(iii) BRI चे मार्गः	8
(iv) BRI-संबंधित चिंताः	8
(v) BRI ला जागतिक प्रतिसादः	9
(vi) भारताची चिंताः	9
(vii) पुढे कसेः	9
(viii) निष्कर्षः	10

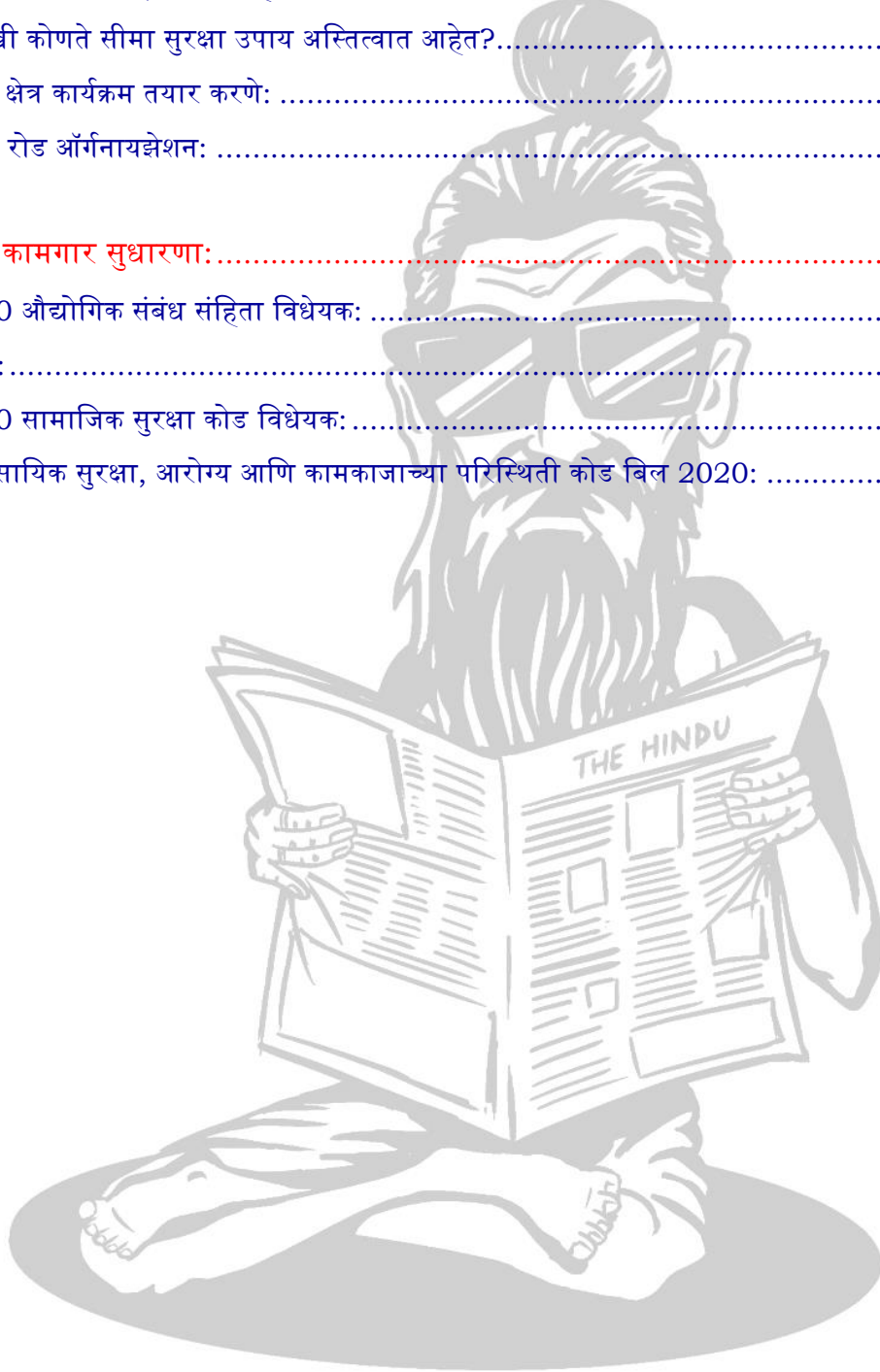
संपादकीय विश्लेषण..... 11

1. सीमा पायाभूत सुविधा आणि व्यवस्थापन योजना: 11

- (i) BIM योजनेची उद्दिष्टे काय आहेत? 11
- (ii) आणखी कोणते सीमा सुरक्षा उपाय अस्तित्वात आहेत?..... 11
- (iii) सीमा क्षेत्र कार्यक्रम तयार करणे: 11
- (iv) बॉर्डर रोड ऑर्गनायझेशन: 12

2. भारतातील कामगार सुधारणा: 13

- (i) 2020 औद्योगिक संबंध संहिता विधेयक: 13
- (ii) चिंता: 13
- (iii) 2020 सामाजिक सुरक्षा कोड विधेयक: 14
- (iv) व्यावसायिक सुरक्षा, आरोग्य आणि कामकाजाच्या परिस्थिती कोड बिल 2020: 14

1. - क्वाड ग्रुपिंग बद्दल:

GS II

विषय→आंतरराष्ट्रीय संबंध

बद्दल:

- भारत, युनायटेड स्टेट्स, जपान आणि ऑस्ट्रेलिया यांचा समावेश असलेल्या चतुर्भुज सुरक्षा संवाद (क्वाड) चे उद्दिष्ट एक "मुक्त, मुक्त आणि समृद्ध" इंडो-पॅसिफिक प्रदेश सुनिश्चित करणे आणि प्रोत्साहन देणे आहे.
- 2007 मध्ये, जपानचे पंतप्रधान शिंजो आबे यांनी मूलतः क्वाडची कल्पना मांडली. तथापि, चीनच्या दबावाखाली ऑस्ट्रेलियाने माघार घेतल्याने हा उपक्रम पुढे जाऊ शकला नाही.
- शिन्जो आबे यांनी पुन्हा एकदा आशियातील "डेमोक्रेटिक सिक्युरिटी डायमंड" ची संकल्पना मांडली, ज्यामध्ये ऑस्ट्रेलिया, भारत, जपान आणि यूएस यांच्या सहभागाने, हिंद महासागरापासून पश्चिम पॅसिफिकपर्यंतच्या सागरी सामान्यांचे रक्षण करण्यासाठी.
- नोव्हेंबर 2017 मध्ये, भारत, यूएस, ऑस्ट्रेलिया आणि जपानने इंडो-पॅसिफिक (विशेषतः चीन) मधील महत्वपूर्ण सागरी मार्गांच्या स्वातंत्र्याचे रक्षण करण्यासाठी एक नवीन दृष्टीकोन विकसित करण्यासाठी बहुप्रतिक्षित "क्वाड" युती तयार केली.

चीन आणि चार क्वाड नेशन्स:

- यूएसए: पूर्व आशियातील चीनचा वाढता प्रभाव रोखण्यासाठी अमेरिकेने एक योजना आखली होती. त्यामुळे, यूएसए युतीकडे इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात आपली शक्ती पुनर्प्राप्त करण्याची संधी म्हणून पाहते.

- अमेरिकेने आपली राष्ट्रीय सुरक्षा रणनीती, राष्ट्रीय संरक्षण रणनीती आणि इंडो-पॅसिफिक रणनीतीवरील पेंटागॉनच्या अहवालात चीन आणि रशियाला सामरिक शत्रू म्हणून ओळखले आहे.
- ऑस्ट्रेलिया: चीनच्या पायाभूत सुविधा, राजकारण आणि शैक्षणिक संस्थांवर चीनच्या वाढत्या प्रभावाबद्दल ऑस्ट्रेलिया चिंतेत आहे.
- विकासासाठी चीनवरील पूर्ण आर्थिक अवलंबित्वाच्या प्रकाशात, ऑस्ट्रेलियाने त्या देशासोबत सर्वसमावेशक धोरणात्मक भागीदारीबाबत आपली वचनबद्धता कायम ठेवली आहे.
- जपान: गेल्या दहा वर्षांपासून जपानने या प्रदेशात चीनच्या प्रादेशिक घुसखोरीबद्दल नापसंती व्यक्त केली आहे.
- जपानची अर्थव्यवस्था मुख्यत्वे चीनसोबतच्या व्यापारावर अवलंबून आहे; 2017 च्या सुरुवातीपासून, निव्वळ निर्यातीने जपानच्या आर्थिक विकासात तंतोतंत एक तृतीयांश योगदान दिले आहे.
- चीनच्या महत्वाच्या प्रकाशात, जपान आपल्या आर्थिक आकांक्षांसह आपल्या प्रादेशिक चिंतांचा समतोल साधत आहे.
- बेल्ट अँड रोड इनिशिएटिव्हचा भाग म्हणून, जपानने इतर देशांमधील पायाभूत सुविधा प्रकल्पांमध्ये भाग घेण्यासही वचनबद्ध केले आहे. असे केल्याने जपान चीनशी संबंध सुधारू शकेल आणि त्या देशांमध्ये चीनचा प्रभाव कमी करेल.
- चीनने आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे उल्लंघन केल्यामुळे, विशेषतः दक्षिण चीन समुद्रातील पुन्हा हक्क मिळालेल्या बेटांवर लष्करी सुविधांचे बांधकाम, तसेच त्याच्या वाढत्या आर्थिक आणि लष्करी सामर्थ्यामुळे, भारत एक कठीण धोरणात्मक स्थितीत आहे.

- चीनच्या धोरणात्मक स्वायत्ततेशी एकनिष्ठ राहून चीन आणि अमेरिकेला चीनचे सामरिक महत्त्व लक्षात घेऊन भारत काळजीपूर्वक संतुलित करत आहे, ज्यामुळे चीनला ऐतिहासिकदृष्ट्या दिलासा मिळाला आहे.
- भारताने ऑस्ट्रेलियाला भारत, अमेरिका आणि जपानसोबतच्या मलबार त्रिपक्षीय सागरी सरावात सहभागी होण्यास नकार दिला आहे कारण चीन या सरावापासून सावध आहे.
- ममल्लापुरम येथे पंतप्रधान मोदी आणि राष्ट्राध्यक्ष शी जिनपिंग यांच्यात नुकत्याच झालेल्या शिखर परिषदेतून सकारात्मक घडामोडी समोर आल्या आहेत आणि दोन्ही नेत्यांनी सीमेच्या दोन्ही बाजूंच्या भागधारकांना धोरणात्मक दिशा देण्यासाठी हे महत्त्वपूर्ण मानले आहे.

आव्हाने:

- चीनचे प्रादेशिक दावे: चीनने असा दावा केला आहे की त्याने ऐतिहासिकदृष्ट्या संपूर्ण दक्षिण चीन समुद्र क्षेत्रावर नियंत्रण ठेवले आहे, ज्यामुळे त्याला बेटे विकसित करण्याचा अधिकार आहे. पण 2016 मध्ये आंतरराष्ट्रीय लवादाने हा खटला फेटाळला.
- आसियान आणि चीनचे संबंध: चीन आणि आसियान देशांचे घनिष्ठ संबंध आहेत. अलीकडेच स्थापन झालेली प्रादेशिक सहकार्य आर्थिक भागीदारी (RCEP), जी ASEAN राष्ट्रांवर चीनचा वाढता प्रभाव दर्शवते.
- चीनची आर्थिक शक्ती: चीनचा आर्थिक प्रभाव आणि जपान आणि ऑस्ट्रेलियासारख्या राष्ट्रांचा त्यावर अवलंबून असलेला विश्वास पाहता, क्वाड राज्यांना चीनशी तणावपूर्ण संबंध ठेवणे परवडणारे नाही.
- क्वाड नेशन्सचे अभिसरण: क्वाड ग्रुपिंगमधील प्रत्येक सदस्य राष्ट्र हितसंबंधांच्या विशिष्ट समतोलाची आकांक्षा बाळगतो. परिणामी, क्वाड नेशनच्या सामूहिक दृष्टीकोनात सुसूत्रता नाही.

पुढे कसे:

- क्वाडसाठी अधिक तपशीलवार स्व-प्रतिमा आवश्यक असेल. क्वाड सदस्यांनी त्यांच्या आवेगांवर नियंत्रण ठेवले पाहिजे. शिवाय, पारदर्शक असणे आणि "फ्री आणि ओपन इंडो-पॅसिफिक" ही संज्ञा केवळ घोषणा करण्यापेक्षा अधिक आहे याची खात्री करणे आवश्यक आहे.
- कनेक्शनची कल्पना पुढे नेण्यासाठी अमेरिकेने देखील अधिक सक्रिय भूमिका घेणे आवश्यक असताना, ऑस्ट्रेलिया, जपान आणि भारत सारखी राष्ट्रे पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी अडथळे निर्माण करू शकतात.
- क्वाडने एक मजबूत प्रादेशिक संवाद फ्रेमवर्क तयार करण्यावर आणि आसियान राष्ट्रांशी प्रादेशिक महत्त्वाच्या मुद्द्यांवर सहयोग करण्यावर लक्ष केंद्रित केले पाहिजे.
- क्वाड फ्रेमवर्कमध्ये सामील होऊन, भारताला भू-राजकीय वैधता आणि जागतिक परिणामांसह प्रादेशिक सुरक्षा आर्किटेक्चरवर सक्रियपणे प्रभाव पाडण्याची दुर्मिळ संधी मिळते.
- **स्रोत → हिंदू**

2. - ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा तपशील:

GS III

विषय→भारतीय अर्थव्यवस्थेशी संबंधित समस्या

- ब्लॉकची साखळी ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाद्वारे तयार केली जाते आणि प्रत्येकामध्ये डिजिटल डेटा असतो जो सार्वजनिक डेटाबेसमध्ये संग्रहित केला जातो. डेटाबेस एकाच वेळी असंख्य संगणकांवर विखुरला जातो, जेव्हा त्यात नवीन ब्लॉक्स किंवा रेकॉर्डिंगचे संच जोडले जातात तेव्हा वाढतात. ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचे अनेक फायदे अस्तित्वात आहेत, विशेषतः प्रक्रिया आणि सुरक्षिततेच्या बाबतीत. एकविसाव्या शतकातील तांत्रिक प्रगतीपैकी एक, याचा अनेक विविध उद्योगांमध्ये संभाव्य उपयोगांची विस्तृत श्रेणी आहे.

ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचे खालील फायदे:

- संपूर्ण बोर्डवर अखंडता: ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा वापर संपूर्ण प्रक्रियेची अखंडता सुनिश्चित करतो. साखळीत सामील होणारा कोणताही ब्लॉक किंवा व्यवहार देखील बदलला जाऊ शकत नाही या वस्तुस्थितीमुळे, अतिशय उच्च पातळीची सुरक्षा प्रदान केली जाते. ते प्रत्येक व्यवहाराचा चिरंतन इतिहास देतात.
- ट्रेसेबिलिटी: ब्लॉकचेन लेजरसह, प्रत्येक वेळी जेव्हा उत्पादन-विनिमय व्यवहाराची नोंद केली जाते, तेव्हा एक्सचेंज केलेला माल मूळतः कोठून आला हे सूचित करण्यासाठी ऑडिट ट्रेल उपलब्ध असतो. यामुळे एक्सचेंजशी संबंधित उपक्रमांची सुरक्षा वाढते आणि फसवणूक रोखते. हस्तांतरित मालमत्तेची सत्यता सत्यापित करण्यासाठी देखील याचा वापर केला जाऊ शकतो. याचा उपयोग कला उद्योगात मालकी प्रस्थापित करण्यासाठी किंवा औषधासारख्या उद्योगांमध्ये

निर्मात्यापासून वितरकापर्यंत पुरवठा साखळी शोधण्यासाठी केला जाऊ शकतो.

- सुरक्षा: ब्लॉकचेन त्याच्या डिजिटल स्वाक्षरी आणि एन्क्रिप्शनमुळे विशेषतः सुरक्षित प्रणाली मानली जाते. हे सुनिश्चित करते की सर्व व्यवहार थेट खाते मालकाद्वारे हाताळले जात आहेत. साखळीतील ब्लॉक एन्क्रिप्शन कोणत्याही हॅकरसाठी साखळीचे स्थापित कॉन्फिगरेशन बदलणे अधिक कठीण करते.
- जलद प्रक्रिया: ब्लॉकचेनच्या विकासापर्यंत, सामान्य वित्तीय संस्थेला व्यवहार सुरू करण्यासाठी आणि त्यावर प्रक्रिया करण्यासाठी बराच वेळ लागला. तथापि, ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाच्या विकासामुळे व्यवहाराची गती मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे. ब्लॉकचेनच्या आगमनापूर्वी संपूर्ण बँकिंग प्रक्रियेला सेटल होण्यासाठी तीन दिवस लागायचे, परंतु आता फक्त काही मिनिटे किंवा सेकंद लागतात.
- फसवणूक प्रतिबंध हॅकर्स अशा प्रणालीमध्ये प्रवेश करू शकत नाहीत जी अनेक ठिकाणी संग्रहित डेटा वापरते. आपण त्यात प्रवेश करणे व्यवस्थापित केले तरीही, कोणतीही माहिती द्रुतपणे पुनर्प्राप्त केली जाऊ शकते.
- हे कंपनीच्या विस्ताराच्या, त्याच्या समुदायाच्या आणि त्याच्या ग्राहकांच्या हितासाठी सन्मानपूर्वक वागण्यासाठी सर्व विभागांना जबाबदार धरून वित्तीय प्रणाली आणि उपक्रमांना जबाबदारीची पातळी जोडते. सोयीनुसार, व्यवहार पूर्ण झाल्यावर ग्राहक आणि बँका दोघांनाही लगेच अलर्ट केले जाते.

ब्लॉकचेन तंत्रज्ञान यासाठी वापरले जाऊ शकते:

- ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा वापर सुशासनाला प्रोत्साहन देऊ शकतो. हे सार्वजनिक रेकॉर्डच्या अचूकतेची हमी देते आणि डिजिटल फॉर्म प्लॅटफॉर्मच्या वापराद्वारे सरकारी दस्तऐवजांचे ऑडिट करण्यास सक्षम करते.

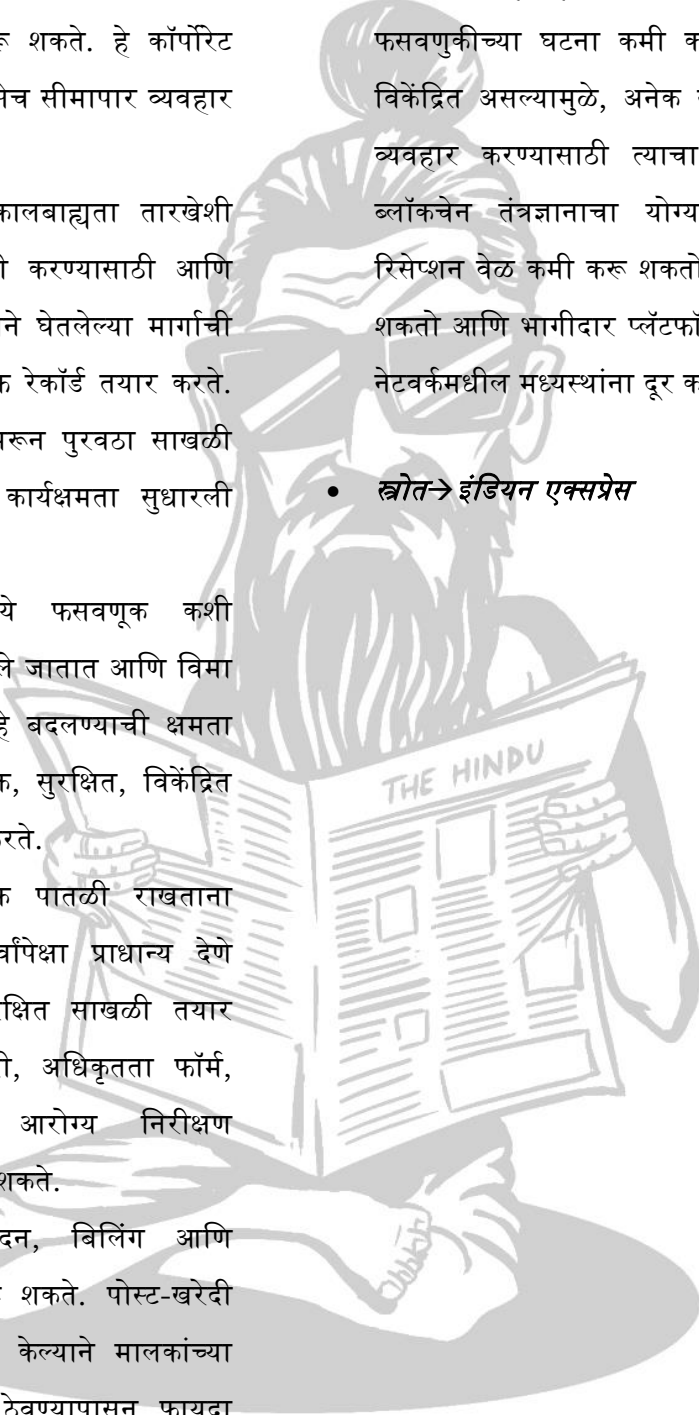
याव्यतिरिक्त, ते दस्तऐवजाची वैधता टिकवून ठेवते आणि प्रक्रियेस लक्षणीयरीत्या गती देते.

- बँकिंग: ब्लॉकचेन सुरक्षित वितरीत लेजर प्लॅटफॉर्म वापरून बँकिंग व्यवहारांशी संबंधित पेमेंट तोट्याचा धोका कमी करण्यात मदत करू शकते. हे कॉर्पोरेट पेमेंट्स आणि रेमिटन्सचे शुल्क तसेच सीमापार व्यवहार शुल्क कमी करते.
- अन्न आणि पुरवठा साखळी: कालबाह्यता तारखेशी संबंधित डेटाच्या सत्यतेची पुष्टी करण्यासाठी आणि शेतापासून स्टोअरपर्यंत उत्पादनाने घेतलेल्या मार्गाची पुष्टी करण्यासाठी ते छेडछाड-प्रूफ रेकॉर्ड तयार करते. वास्तविक उत्पादन माहिती वापरून पुरवठा साखळी प्रणालीची विश्वासासार्हता आणि कार्यक्षमता सुधारली जाऊ शकते.
- विमा: ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानामध्ये फसवणूक कशी हाताळली जाते, दावे कसे सोडवले जातात आणि विमा कागदपत्रे तयार केली जातात हे बदलण्याची क्षमता आहे. हे एक अपरिवर्तनीय, मुक्त, सुरक्षित, विकेंद्रित विमा नेटवर्क तयार करणे शक्य करते.
- हेल्थकेअर: काळजीची आवश्यक पातळी राखताना रुग्णांच्या आरोग्याला इतर सर्वांपेक्षा प्राधान्य देणे फायदेशीर आहे. नेटवर्कची सुरक्षित साखळी तयार करून, ब्लॉकचेन वैद्यकीय नोंदी, अधिकृतता फॉर्म, बिलिंग आणि सार्वजनिक आरोग्य निरीक्षण व्यवस्थापित करण्यात मदत करू शकते.
- ऑटोमोटिव्ह: ब्लॉकचेन उत्पादन, बिलिंग आणि वितरण समस्यांमध्ये मदत करू शकते. पोस्ट-खरेदी समर्थनासाठी इकोसिस्टम तयार केल्याने मालकांच्या देखभाल इतिहासाचा मागोवा ठेवण्यापासून फायदा होऊ शकतो.
- पर्यटन: ब्लॉकचेन प्रवाशांच्या कागदपत्रांवर प्रक्रिया करण्यासाठी लागणारा वेळ कमी करू शकते, सर्वात कमी व्यवहार खर्चासह विकेंद्रित हॉटेल बुकिंग प्रणाली

प्रदान करू शकते आणि प्रवाशांच्या गोपनीयतेचे रक्षण करू शकते.

- ब्लॉकचेन तंत्रज्ञान विश्वासासार्ह आणि सुरक्षित असल्याचे दर्शविले आहे. हे डेटा अखंडतेची खात्री देते आणि फसवणुकीच्या घटना कमी करते. ब्लॉकचेन तंत्रज्ञान विकेंद्रित असल्यामुळे, अनेक संस्था सुरक्षित व्यवसाय व्यवहार करण्यासाठी त्याचा वापर करू शकतात. ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा योग्य वापर करून आम्ही रिसेशन वेळ कमी करू शकतो, फोनी प्रूफ काढून टाकू शकतो आणि भागीदार प्लॅटफॉर्म किंवा पीअर-टू-पीअर नेटवर्कमधील मध्यस्थांना दूर करू शकतो.

• स्रोत→ इंडियन एक्सप्रेस

3. - भारतीय ऑलिम्पिक संघटनेबद्दल:

सोसायटी नोंदणी कायद्यानुसार ही ना-नफा संस्था म्हणून ओळखली जाते.

प्रिलिम्स विशिष्ट विषय

बद्दल:

- भारतीय ऑलिम्पिक चळवळ आणि राष्ट्रकुल खेळांचे व्यवस्थापन करण्याची जबाबदारी भारतीय ऑलिम्पिक संघटनेवर येते.
- हे राष्ट्रकुल क्रीडा महासंघ (CGF), आशिया ऑलिम्पिक परिषद (OCA), राष्ट्रीय ऑलिम्पिक समिती (ANOC) आणि आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समिती (IOC) (ANOC) चे सदस्य आहे.
- युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्रालयाने याची कबुली दिली आहे.

कार्ये:

- राष्ट्रीय क्रीडा प्रशासनाच्या अनेक पैलूंवर आणि त्याच्या क्रीडापटूंच्या कल्याणाचे निरीक्षण करते.
- IOC, CGF, OCA, आणि ANOC द्वारे आयोजित आंतरराष्ट्रीय बहु-क्रीडा स्पर्धांमध्ये भाग घेणाऱ्या खेळाडूंचे किंवा संघांचे प्रतिनिधित्व देखरेख करते, जसे की ऑलिम्पिक खेळ, राष्ट्रकुल खेळ, आशियाई खेळ आणि इतर.

पाया:

- 1927 मध्ये, ज्या वर्षी IOA ची स्थापना झाली, सर दोराबजी टाटा यांनी संस्थेचे उद्घाटन अध्यक्ष म्हणून काम केले आणि डॉ. एजी नोहेरेन यांनी संस्थेचे प्रारंभिक सरचिटणीस म्हणून काम केले. 1860 च्या

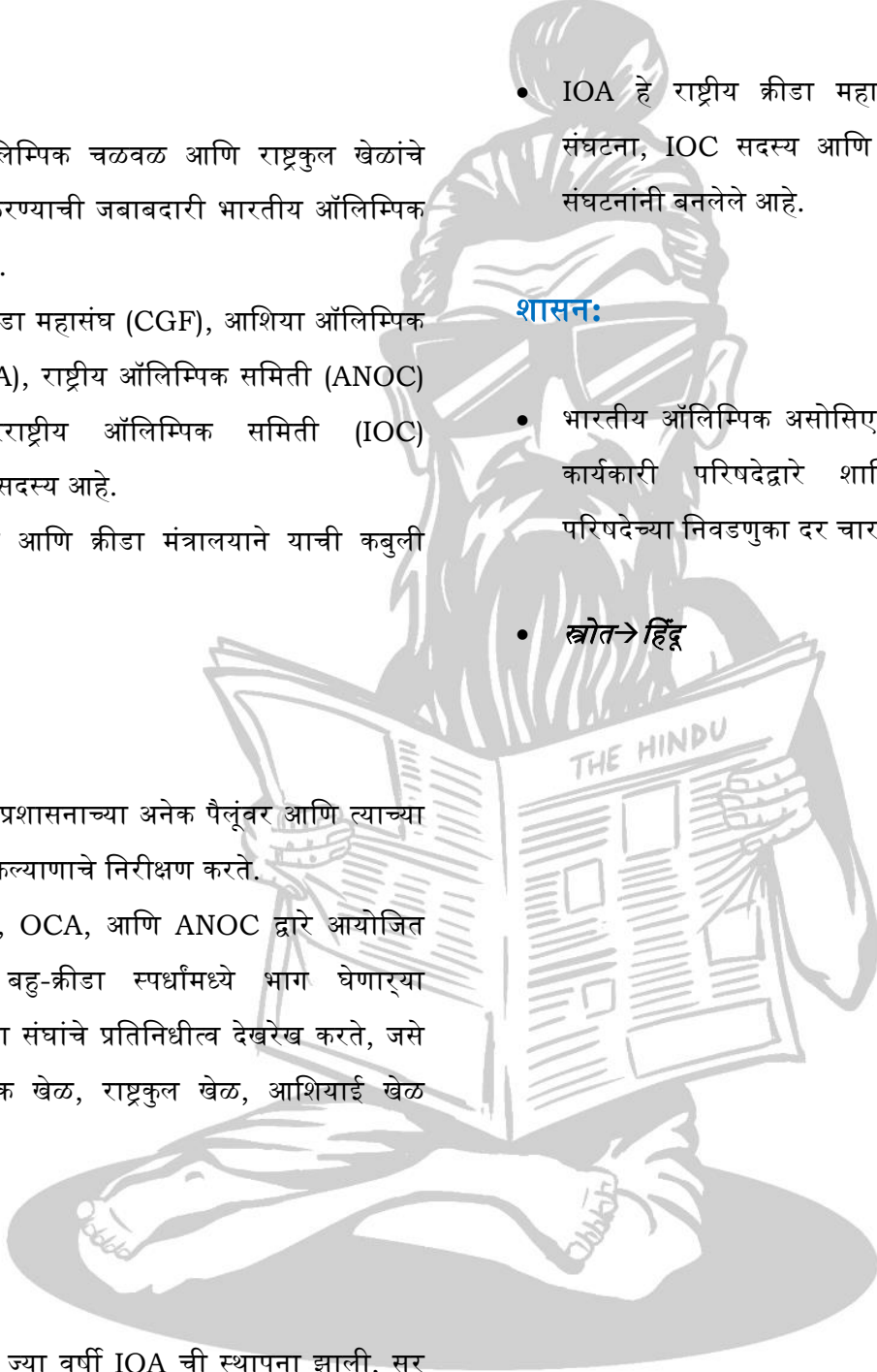
रचना:

- IOA हे राष्ट्रीय क्रीडा महासंघ, राज्य ऑलिम्पिक संघटना, IOC सदस्य आणि इतर विशेष बहु-क्रीडा संघटनांनी बनलेले आहे.

शासन:

- भारतीय ऑलिम्पिक असोसिएशन आता 32 सदस्यीय कार्यकारी परिषदेद्वारे शासित आहे. कार्यकारी परिषदेच्या निवडणुका दर चार वर्षांनी एकदा होतात.

- स्रोत→ हिंदू

4. - बेल्ट अँड रोड इनिशिएटिव्हचे तपशील:

BRI-संबंधित चिंता:

प्रिलिम्स विशिष्ट विषय

बद्दल:

- रस्ते, बंदरे आणि इतर पायाभूत सुविधांचा समावेश असलेल्या BRI प्रकल्पांसाठी 100 हून अधिक देशांनी चीनसोबत करार केले आहेत.
- चीनमधील राष्ट्राध्यक्ष शी जिनपिंग यांच्या प्रशासनाने २०१३ मध्ये हे विधान केले होते.

यात क्रियाकलापांच्या पाच भिन्न श्रेणींना संबोधित केले:

- धोरण आणि व्यापार प्रलोभन यांचा सुसंगतता
- शारीरिक जवळीक
- रॅन्मिन्बी आंतरराष्ट्रीयीकरण
- व्यक्तीमधील परस्परसंवाद.

BRI चे मार्ग:

- म्यानमारच्या माध्यमातून, न्यू सिल्क रोड इकॉनॉमिक बेल्ट उत्तर चीनमधील आर्थिक आणि गुंतवणूक क्षेत्रांना युरेशिया आणि भारताशी जोडतो.
- मेरीटाइम सिल्क रोड (MSR) दक्षिण-पूर्व आशिया, भारत-चीन आणि आफ्रिका आणि युरोप यांना अनुक्रमे दक्षिण-पूर्व आशिया आणि दक्षिण-पूर्व आशियाच्या मार्गाने जोडतो.

- प्रकल्पांवर चीनची मक्तेदारी: सरकारी मालकीच्या चीनी संस्था आणि व्यवसायांचा बहुतांश BRI गुंतवणूक आहे.
- याव्यतिरिक्त, सरकारी मालकीच्या चीनी कंपन्यांना 93% करार मिळाले.
- यजमान देश किंवा इतर कंपन्यांना क्वचितच काही बंधने आहेत.
- पायाभूत सुविधा उभारणी आणि निधीवर चीनच्या मक्तेदारीमुळे भ्रष्टाचार वाढला आहे आणि स्पर्धा कमी झाली आहे.
- व्यवसाय क्षेत्राच्या सहभागाचा अभाव स्पर्धात्मक घटकाशिवाय कार्यक्रम सोडतो.
- मोकळेपणाचा अभाव आणि पर्यावरणीय समस्या: कर्जाच्या सापळ्यातील मुत्सद्देगिरी, पारदर्शकतेचा अभाव आणि कर्जाचे कठोर निकष यामुळे हा कार्यक्रम अत्यंत वादग्रस्त बनतो.
- किमान 236 BRI प्रकल्प कर्ज-संबंधित समस्येमुळे प्रभावित झाले आहेत.
- स्टील आणि सिमेंटच्या डम्पिंगमुळे पर्यावरणाचा प्रश्न निर्माण झाला आहे.
- BRI—संपूर्ण अपयशाचा फॉर्म्युला: देशांसाठी आर्थिकदृष्ट्या शक्य नसतानाही, चीनने आपले बहुतांश कनेक्टिव्हिटी प्रकल्प इतर देशांना विकले ज्यांनी पायाभूत सुविधा प्रकल्पांमध्ये आपल्या आर्थिक मॉडेलच्या यशासाठी चीनकडे पाहिले आणि त्याचे अनुसरण करण्याचा प्रयत्न केला. पाऊल
- शिवाय, अतिप्रतिबद्धतेमुळे, चीन यापुढे मदत कार्यक्रमासाठी वित्तपुरवठा करण्यास सक्षम नाही.

- सुरू झालेल्या पण कधीच पूर्ण न झालेल्या प्रकल्पांचे भवितव्य अद्याप अज्ञात आहे.
- पोर्टफोलिओमधील 35% पेक्षा जास्त प्रकल्प अजूनही अंमलबजावणीच्या टप्प्यात आहेत.
- प्राप्तकर्ता-देश प्रतिसाद: आफ्रिकन, आशियाई, लॅटिन अमेरिकन, मध्य आणि पूर्व युरोपीय आणि इतर देश आता मोठ्या संख्येने चीनचा BRI नाकारत आहेत.
- अनेक राष्ट्रांमधील धोरणकर्त्यांनी हाय-प्रोफाइल BRI प्रकल्प थांबवण्याचा निर्णय घेतला आहे, तर इतर अनेकांनी BRI सदस्यत्वाचे फायदे जोखमीपेक्षा जास्त आहेत की नाही यावर पुनर्विचार करण्याचे निवडले आहे.

BRI ला जागतिक प्रतिसाद:

- चीनच्या BRI ला प्रतिसाद म्हणून G7 राष्ट्रांनी 47 व्या G7 शिखर परिषदेत "Build Back Better World (B3W) प्रकल्प" सादर केला.
- हे उदयोन्मुख आणि कमी उत्पन्न असलेल्या देशांमध्ये अस्तित्वात असलेल्या पायाभूत सुविधांमधील गुंतवणुकीचे अंतर कमी करण्याचा प्रयत्न करते, ज्या बाजारपेठेत चीन अधिकाधिक घुसखोरी करत आहे.
- ब्लू डॉट नेटवर्क (BDN), एक बहु-भागधारक प्रकल्प, यूएस, जपान आणि ऑस्ट्रेलियाने जागतिक पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी विश्वासाह, उच्च-गुणवत्तेच्या मानकांना समर्थन देण्यासाठी सरकार, व्यवसाय आणि नागरी समाज यांना एकत्र आणण्यासाठी स्थापन केले होते.
- BDN चे सार्वजनिकरित्या अनावरण बँकॉक, थायलंड येथील 2019 इंडो-पॅसिफिक बिझनेस फोरममध्ये करण्यात आले.

- ग्लोबल गेटवे: BRI शी स्पर्धा करण्याच्या प्रयत्नात, युरोपियन युनियनने ग्लोबल गेटवे, एक नवीन पायाभूत सुविधा विकास योजना उघड केली आहे.

भारताची चिंता:

- चीन-पाकिस्तान इकॉनॉमिक कॉरिडोर (CPEC), जो बलुचिस्तान आणि पाकव्याप्त काश्मीर (PoK) मधून जातो, प्रदीर्घ बंडखोरी आणि महत्त्वपूर्ण सुरक्षा धोके असलेले दोन क्षेत्र, भारताचे धोरणात्मक हितसंबंध धोक्यात आणतात.
- चीन-पाकिस्तान इकॉनॉमिक कॉरिडोर (CPEC), जो कदाचित काश्मीर संघर्षात पाकिस्तानच्या वैधतेला चालना देईल, दक्षिण आशियाई क्षेत्रात भारताच्या धोरणात्मक उद्दिष्टांवर परिणाम करेल.
- सीपीईसीचा अफगाणिस्तानात विस्तार करण्याच्या प्रयत्नांमुळे अफगाणिस्तानचा आर्थिक, सुरक्षा आणि धोरणात्मक भागीदार म्हणून भारताच्या स्थानालाही हानी पोहोचू शकते.
- The Subcontinent's Strategic Rise of China चीन देखील CNEC बांधत आहे, जे CPEC आणि चीन-म्यानमार इकॉनॉमिक कॉरिडोर (CMEC) व्यतिरिक्त तिबेट आणि नेपाळला जोडेल.
- प्रकल्पाचे शेवटचे टोक गंगेच्या मैदानाच्या सीमांना स्पर्श करतील.
- अशा प्रकारे, तीन मार्ग भारतीय उपखंडात चीनच्या सामरिक आणि आर्थिक उदयाचे प्रतीक आहेत.

पुढे कसे:

- यजमान/प्राप्तकर्ता देशांचे हित लक्षात घेऊन पर्यायी सहभागी प्रकल्प अधिक विकसित राष्ट्रांनी सुरू केले पाहिजेत.

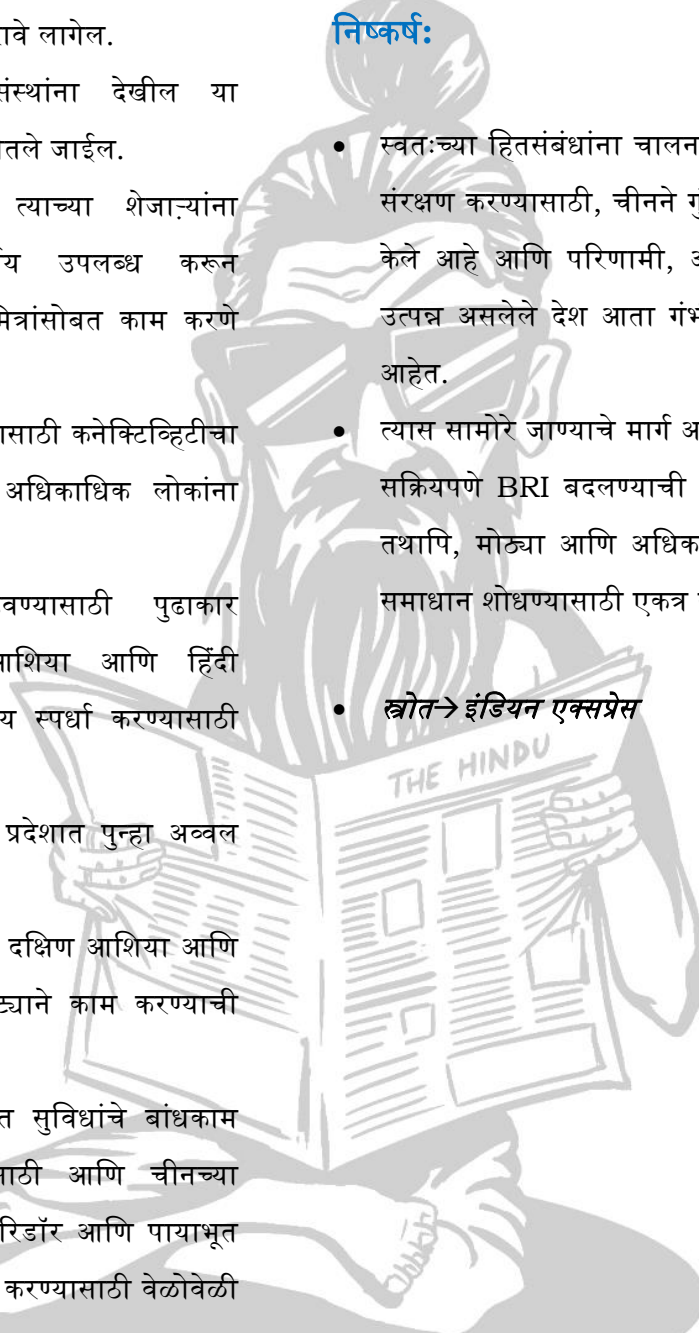
- यजमान देशाशी संबंध नसल्यास, प्रकल्पाचे यश निश्चित नाही.
- पर्यायी निधी स्रोत: या कनेक्टिव्हिटी प्रकल्पांसाठी, पर्यायी निधी स्रोत विचारात घेणे महत्वाचे आहे. मोठ्या राष्ट्रांना आणखी काही करावे लागेल.
- अधिक नामांकित वित्तीय संस्थांना देखील या समस्यांमध्ये मदत करण्यास सांगितले जाईल.
- भारताची स्थिती भारताला त्याच्या शेजाऱ्यांना अतिरिक्त कनेक्टिव्हिटी पर्याय उपलब्ध करून देण्यासाठी आपल्या प्रादेशिक मित्रांसोबत काम करणे आवश्यक आहे.
- परराष्ट्र धोरणावर प्रभाव टाकण्यासाठी कनेक्टिव्हिटीचा वापर केला जाऊ शकतो हे अधिकाधिक लोकांना जाणवत आहे.
- भारताने कनेक्टिव्हिटी वाढवण्यासाठी पुढाकार घेतल्याने चीनकडे दक्षिण आशिया आणि हिंदी महासागरात भौगोलिक राजकीय स्पर्धा करण्यासाठी एक नवीन क्षेत्र असेल.
- कनेक्टिव्हिटीमुळे भारताला या प्रदेशात पुन्हा अव्वल स्थान मिळण्याची क्षमता आहे.
- समविचारी राष्ट्रांसोबत सहयोग: दक्षिण आशिया आणि मोठ्या हिंदी महासागरात एकट्याने काम करण्याची भारताची क्षमता मर्यादित आहे.
- जपानसारख्या देशांच्या पायाभूत सुविधांचे बांधकाम आणि आधुनिकीकरण करण्यासाठी आणि चीनच्या नेतृत्वाखालील कनेक्टिव्हिटी कॉरिडॉर आणि पायाभूत सुविधा प्रकल्पांना पर्याय निर्माण करण्यासाठी वेळोवेळी मदतीची आवश्यकता असते.
- ऑस्ट्रेलिया, फ्रान्स, जर्मनी, युनायटेड किंगडम आणि युनायटेड स्टेट्स हे तंत्रज्ञानाच्या दृष्टीने प्रगत देशांपैकी आहेत ज्यात या प्रदेशात काही उपस्थिती आहे.
- भारताने परस्पर हितसंबंधांच्या क्षेत्रात सहयोग करायचा असेल आणि सामरिक जोडणीची आपली

उद्दिष्टे साध्य करायची असतील तर यापैकी प्रत्येक राष्ट्राला मिळणारे फायदे स्वीकारले पाहिजेत आणि त्याचा वापर केला पाहिजे.

निष्कर्ष:

- स्वतःच्या हितसंबंधांना चालना देण्यासाठी आणि त्यांचे संरक्षण करण्यासाठी, चीनने गुंतवणुकीचे जाळे स्थापित केले आहे आणि परिणामी, अनेक कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेले देश आता गंभीरपणे कर्जबाजारी झाले आहेत.
- त्यास सामोरे जाण्याचे मार्ग आहेत, परंतु कोणताही देश सक्रियपणे BRI बदलण्याची तरतूद करू शकत नाही. तथापि, मोठ्या आणि अधिक शक्तिशाली अर्थव्यवस्था समाधान शोधण्यासाठी एकत्र काम करू शकतात.

स्रोत → इंडियन एक्सप्रेस

संपादकीय विश्लेषण

1. सीमा पायाभूत सुविधा आणि व्यवस्थापन योजना:

BIM योजनेची उद्दिष्टे काय आहेत?

- BIM प्रकल्प भारताच्या पाकिस्तान, बांगलादेश, चीन, नेपाळ, भूतान आणि म्यानमारच्या सीमांचे रक्षण करण्यासाठी सीमा भिंती, सीमा फ्लडलाइट्स, तंत्रज्ञान उपाय, सीमा रस्ते, सीमा चौकी (BOPs) आणि कॉर्पोरेट ऑपरेटिंग बेस यासारख्या पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यात मदत करेल.
- सीमेवरील पायाभूत सुविधांना चालना देऊन, ते सीमा व्यवस्थापन, पोलिसिंग आणि सीमा संरक्षण वाढवेल.
- भारताच्या पाकिस्तानच्या सीमेची लांबी 3,323 किमी आहे, ज्यामध्ये नियंत्रण रेषेच्या 775 किमीचा समावेश आहे. बांगलादेश आणि बांगलादेशशी 4,096 किलोमीटर, चीनशी 3,488 किलोमीटर, नेपाळशी 1,751 किलोमीटर, भूतानशी 699 किलोमीटर आणि म्यानमारशी 1,643 किलोमीटर सीमा आहे.

आणखी कोणते सीमा सुरक्षा उपाय अस्तित्वात आहेत?

- व्हायब्रंट सेटलमेंट्स कार्यक्रमानुसार, लहान लोकसंख्या, अपुरी पायाभूत सुविधा आणि खराब कनेक्टिव्हिटी असलेली सीमावर्ती गावे सहसा वाढीचे फायदे गमावतात. 2022-23 च्या अर्थसंकल्पात प्रस्तावित केलेल्या नवीन व्हायब्रंट सेटलमेंट प्रोग्राममध्ये अशा उत्तर सीमा वस्त्यांचा समावेश केला जाईल.

- काही प्रस्तावित प्रकल्पांमध्ये गावातील पायाभूत सुविधांचा विकास, गृहनिर्माण, पर्यटन स्थळे, रस्ते जोडणी, विकेंद्रित नवीकरणीय ऊर्जेची उपलब्धता, दूरदर्शन आणि शैक्षणिक वाहिन्यांपर्यंत थेट घरपोच प्रवेश आणि उपजीविका निर्मितीसाठी आधार यांचा समावेश आहे.
- LAC जवळील चिनी "मॉडेल व्हिलेज" ने निषेध (वास्तविक नियंत्रण रेषा) करण्यास प्रवृत्त केले.
- हा कार्यक्रम सध्याच्या सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रमाची अधिक सुधारित आवृत्ती असेल.

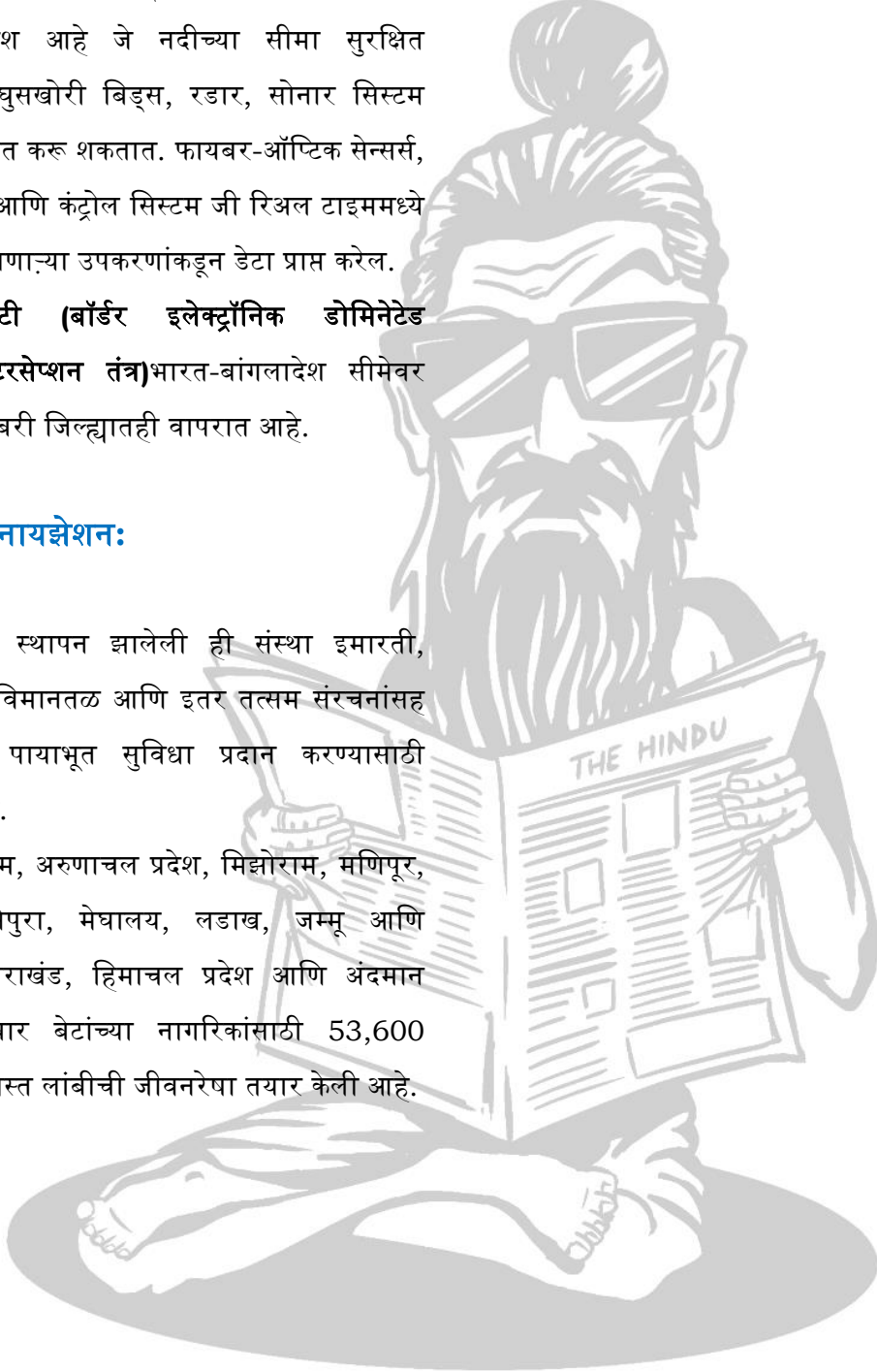
सीमा क्षेत्र कार्यक्रम तयार करणे:

- सीमावर्ती भागातील पायाभूत सुविधांचा विकास सुनिश्चित करण्यासाठी आणि सीमावर्ती लोकांमध्ये सुरक्षिततेच्या भावनेला प्रोत्साहन देण्यासाठी, सातव्या पंचवार्षिक योजनेदरम्यान (1985-1990) BADP ची सुरुवात पश्चिम भागातील सीमावर्ती भागात करण्यात आली.
- आंतरराष्ट्रीय सीमेला लागून असलेल्या दुर्गम आणि दुर्गम भागातील रहिवाशांच्या विशेष विकासाच्या गरजा पूर्ण करणे आणि केंद्रीय/राज्य/BADP/स्थानिक योजनांच्या अभिसरण आणि सहभागी दृष्टिकोनाद्वारे आवश्यक पायाभूत सुविधांसह सीमावर्ती भागांना संतुष्ट करणे हे या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट आहे.
- भारताची सर्वसमावेशक एकात्मिक सीमा व्यवस्थापन प्रणाली (CIBMS) स्मार्ट फेंसिंगसाठी दोन पायलट प्रकल्प आहेत ज्यांची एकत्रित लांबी अनुक्रमे 71 किमी (10 किमी) आणि 61 किमी आहे.

- CIBMS चा भाग म्हणून वापरल्या जाणाऱ्या काही अत्याधुनिक पाळत ठेवणे तंत्रज्ञानामध्ये थर्मल इमेजर, इन्फ्रारेड आणि लेझर-आधारित घुसखोर अलार्म, हवाई पाळत ठेवण्यासाठी एरोस्टॅट्स, अप्राप्य ग्राउंड सेन्सर यांचा समावेश आहे जे नदीच्या सीमा सुरक्षित करण्यासाठी घुसखोरी बिड्स, रडार, सोनार सिस्टम शोधण्यात मदत करू शकतात. फायबर-ऑप्टिक सेन्सर्स, आणि कमांड आणि कंट्रोल सिस्टम जी रियल टाइममध्ये सर्व पाळत ठेवणाऱ्या उपकरणांकडून डेटा प्राप्त करेल.
- बोल्ड-क्यूआयटी (बॉर्डर इलेक्ट्रॉनिक डोमिनेटेड क्यूआरटी इंटरसेप्शन तंत्र) भारत-बांगलादेश सीमेवर असामच्या धुवरी जिल्ह्यातही वापरात आहे.

बॉर्डर रोड ऑर्गनायझेशन:

- 1960 मध्ये स्थापन झालेली ही संस्था इमारती, बोगदे, पूल, विमानतळ आणि इतर तत्सम संरचनांसह संरक्षणात्मक पायाभूत सुविधा प्रदान करण्यासाठी आवश्यक आहे.
- BRO. सिक्कीम, अरुणाचल प्रदेश, मिझोराम, मणिपूर, नागालँड, त्रिपुरा, मेघालय, लडाख, जम्मू आणि काश्मीर, उत्तराखंड, हिमाचल प्रदेश आणि अंदमान आणि निकोबार बेटांच्या नागरिकांसाठी 53,600 किमी पेक्षा जास्त लांबीची जीवनरेषा तयार केली आहे.

2. भारतातील कामगार सुधारणा:

2020 औद्योगिक संबंध संहिता विधेयक:

- स्टॅंडिंग ऑर्डरची आवश्यकता थ्रेशोल्ड 300 पेक्षा जास्त लोकांपर्यंत वाढवण्यात आली आहे, हे दर्शविते की 300 पेक्षा कमी कर्मचारी असलेल्या औद्योगिक उपक्रमांना स्थायी ऑर्डर देण्याची आवश्यकता नाही.
- 100 किंवा त्याहून अधिक कर्मचारी असलेल्या औद्योगिक उपक्रमांच्या नियुक्त्यांना औद्योगिक रोजगार (स्थायी आदेश) अधिनियम 1946 द्वारे स्थायी ऑर्डर किंवा सेवा नियमांमधील कामगारांच्या रोजगाराच्या अटी आणि वर्तन अपेक्षा ओळखणे आणि या अटी कामगारांसोबत सामायिक करणे आवश्यक आहे.
- नवीन स्थायी ऑर्डरची आवश्यकता 300 किंवा त्याहून अधिक कर्मचारी असलेल्या सर्व औद्योगिक व्यवसायांना लागू होते जे एकतर सध्या कार्यरत आहेत किंवा मागील कॅलेंडर वर्षाच्या कोणत्याही दिवशी होते.
- कामगारांच्या स्थायी समितीने यापूर्वी असे सुचवले होते की संहितेमध्येच मर्यादा योग्यरित्या वाढवावी आणि "योग्य सरकारद्वारे सूचित केले जाईल" हे वाक्य काढून टाकावे कारण ते अवांछित आहे आणि कामगार कायद्यांमध्ये बदल करणे शक्य तितके टाळले पाहिजे. कार्यकारी शाखेच्या माध्यमातून.
- कायदा झाल्यानंतर, आदेश राज्य सरकारच्या अधिकार्यांच्या लहरी आणि आवडीनिवडीच्या अधीन राहणार नाहीत.
- कारण जास्त थ्रेशोल्डचा परिणाम म्हणून अधिक औद्योगिक उपक्रम असतील, स्थायी ऑर्डरची आवश्यकता नाही. त्यामुळे नियुक्त्यांना कामगारांना कामावर ठेवण्यासाठी आणि कामावरून काढण्यासाठी

अधिक स्वातंत्र्य आणि वेळ मिळेल, ज्यामुळे अधिक नोकऱ्या निर्माण होतील.

- यात कायदेशीर स्ट्राइक करण्यासाठी नवीन तपशील देखील समाविष्ट आहेत. वैध संपात सहभागी होण्याआधी कामगारांच्या आवश्यकतांमध्ये आता लवादाच्या कार्यवाहीसाठीचा कालावधी समाविष्ट आहे, या क्षणी केवळ सलोख्यासाठी वेळ आहे.
- न्यायाधिकरण किंवा राष्ट्रीय औद्योगिक न्यायाधिकरणासमोर प्रकरण चालू असताना किंवा खटला संपल्यानंतर ६० दिवसांपर्यंत, औद्योगिक फर्मचा कोणताही कर्मचारी ६० दिवसांची नोटीस दिल्याशिवाय संप करू शकत नाही.
- सध्या, हे नियम सर्व औद्योगिक कंपन्यांना लागू करण्याचे IR कोडचे उद्दिष्ट आहे. याक्षणी, सार्वजनिक उपयोगिता सेवेतील कामगार संपाच्या सहा आठवड्यांच्या आत किंवा नोटीस मिळाल्यानंतर चौदा दिवसांच्या आत, यापैकी जे आधी येईल ते नोटीस दिल्याशिवाय संप करू शकत नाही.
- कामावरून काढलेल्या कामगारांना त्यांच्या सर्वात अलीकडील पेमेंटच्या 15 व्या दिवसाच्या बरोबरीने व्यवसायाच्या सहाय्याने पुन्हा प्रशिक्षित करण्यासाठी एक निधी तयार करण्याचाही प्रस्ताव देण्यात आला आहे.

चिंता:

- कंपन्यांना त्यांच्या कर्मचार्यांवर मनमानी सेवा मानके लादणे आणि 300 पेक्षा कमी कर्मचारी असलेल्या छोट्या व्यवसायातील कामगारांचे अधिकार मर्यादित करणे सोपे होईल.

- हे व्यवसायांना कामावर घेण्याच्या आणि नोकरीवर काढण्याच्या बाबतीत खूप मोकळीक देईल आणि 300 पेक्षा कमी कामगार असलेल्या कोणत्याही औद्योगिक कंपन्यांना आर्थिक कारणांसाठी छाटणी करणे आणि संशयित चुकीच्या कामासाठी कर्मचार्यांना काढून टाकणे पूर्णपणे शक्य होईल, ज्यामुळे नोकरीची सुरक्षा नष्ट होते.
- कायदेशीर स्ट्राइक आयोजित करण्याच्या बाबीव अटींमुळे कर्मचार्यांना संपावर जाण्यापूर्वी दीर्घ कायदेशीर विंडो वापरणे व्यावहारिकदृष्ट्या कठीण होते.
- सर्व औद्योगिक आस्थापनांना आवश्यक सूचना कालावधीसाठी आणि कायदेशीर संपासाठी इतर आवश्यकतांसाठी, सार्वजनिक उपयोगिता सेवांच्या पलीकडे असलेल्या कामगारांच्या स्थायी समितीच्या सल्ल्यानुसार, या क्षणी जसे की पाणी, वीज, नैसर्गिक वायू, टेलिफोन आणि इतर आवश्यक सेवा.
- रीस्किलिंग फंडाद्वारे वापरलेला "अतिरिक्त निधी स्रोत" हा वाक्यांश अस्पष्ट आहे. रीस्किलिंग फंडासाठी पैसे कुठून येतील, इतर नियोक्ता फीमधून येतील याबद्दल संहितेला माहिती नाही, म्हणून निधीची रचना अनियंत्रित आहे.
- कर्मचार्यांना पुन्हा कौशल्य कोण देईल आणि पुरेसा पैसा असेल की नाही याबाबत अनिश्चितता आहे आणि या संदिग्धता नोकरशहा आणि नियम बनविण्याच्या प्रक्रियेवर सोडल्या आहेत.

2020 सामाजिक सुरक्षा कोड विधेयक:

- संघराज्य सरकारला असंघटित कामगार, गिग कामगार आणि प्लॅटफॉर्म कामगारांच्या विविध श्रेणींसाठी योग्य कार्यक्रम विकसित करण्यात मदत करण्यासाठी, ते राष्ट्रीय सामाजिक सुरक्षा मंडळ स्थापन करण्याचा सल्ला देते.
- गिग कामगारांचा वापर करणाऱ्या एग्रीगेटर्सनी त्यांच्या वार्षिक कमाईच्या 1% आणि 2% दरम्यान योगदान देणे आवश्यक आहे, एग्रीगेटरने गिग आणि प्लॅटफॉर्म कामगारांना दिलेल्या एकूण रकमेच्या कमाल 5% पर्यंत, सामाजिक सुरक्षितेसाठी.

व्यावसायिक सुरक्षा, आरोग्य आणि कामकाजाच्या परिस्थिती कोड बिल 2020:

- या व्याख्येनुसार, आंतरराज्य स्थलांतरित कामगार अशा व्यक्ती आहेत जे काम करण्यासाठी एका राज्यातून दुसऱ्या राज्यात स्वतंत्रपणे स्थलांतर करतात आणि रु. पर्यंत कमावतात. 18,000 प्रति महिना.
- प्रस्तावित कल्पना नियमित रोजगार आणि फक्त कंत्राटी रोजगार यांच्यात फरक करते.
- सहल भत्ता—कर्मचार्यांच्या नोकरीच्या ठिकाणी आणि तेथून प्रवासासाठी नियोक्त्याकडून वाहतूक खर्चाची एकवेळची परतफेड—कामाच्या ठिकाणांजवळच्या कर्मचार्यांसाठी अल्पकालीन निवासासाठीच्या मागील पर्यायाच्या जागी प्रस्तावित करण्यात आला आहे.

Guru Deekshaa IAS is happy to announce first ever kannada current affairs magazine for kannada medium aspirants of Karnataka. The three important thumb rules for any competitive exam are

Vijay Kumar G

Founder and Director
Guru Deekshaa IAS

- First-NCERT/STATE syllabus books which helps to develop your understanding on the subjects
- Second-Daily current affairs helped to build your further understanding of the events related to your examination, Apart from knowledge it build the personality of an individual which brings in confidence to face any examination.
- Third-Practice previous year question papers and mock test available in the market to train your mind as per the requirement of the examination.

Thousand miles of journey starts with single step, We at Guru Deekshaa have taken this first step towards empowering you to prepare for civil for services. Now its your turn to start preparation and achieve your dream of becoming IAS/IPS.

CALL US FOR MORE DETAILS

 76 76 74 98 77

JOIN OFFICIAL TELEGRAM FOR MATERIAL AND UPDATES

 @GURU_DEEKSHAAIAS

FOLLOW OUR INSTAGRAM FOR DAILY UPDATES

 GURUDEEKSHAA

